

Účasť laikov na novej evanjelizácii

Msgr. Fernando Ocáriz,
generálny vikár Opus Dei,
uvažuje o úlohe laikov pri
odovzdávaní posolstva
evanjelia vo svetle Druhého
vatikánskeho koncilu

29.01.2013

Nová evanjelizácia zdôrazňovaná
Jánom Pavlom II. a Benediktom XVI.
poukazuje na poslanie Cirkvi, ktoré
môže byť označované ako „tradícia
evanjelia“ (*traditio Evangelii*),
odovzdávanie evanjelia. Tu sa slovo

„evanjelium“ nechápe iba v jeho duchovnom obsahu, ale v jeho širšom význame podľa slov svätého Pavla: „*Božia moc na spásu každému, kto verí.*“ (Rim, 1:16). Nová evanjelizácia krajín a prostredí, ktoré síce v minulosti už evanjelizované boli, ale teraz sú vo veľkej miere sekularizované, prináša konkrétne potreby nevyhnutne spojené s neustálou spásonosnou úlohou Cirkvi. Zároveň zložitá situácia, v ktorej žijeme si vyžaduje nové pastorálne a apoštolské iniciatívy adekvátne k výzvam nastoleným modernou a post-modernou.

Účasť laikov na novej evanjelizácii

Jedna z dimenzii kráľovského kňazstva veriacich, na ktorú poukazuje svätý Peter (viď 1 Pet 2:4-10), je prorocká funkcia: *aby ste zvestovali slávne skutky toho, ktorý vás z tmy povolal do svojho obdivuhodného svetla.* Toto

„vyhlásenie“ je to, čo znamená odovzdávanie Božieho slova. Účasť laikov na poslaní Cirkvi nespočíva Začiatok formulára predovšetkým alebo hlavne v tom, že majú podiel na povolaní posvätných služobníkov, aj keď je to možné, a niekedy aj užitočné. Okrem toho samotní kňazi nezahrňajú celú úlohu, ale tiež sa na nej podieľajú. Všetci zdieľajú váhu a česť celého poslania Cirkvi: *traditio Evangelii* (tradícia evanjelia). Každý to však vykonáva na základe vlastnej funkcie v Cirkvi.

Čo je však špecifické pre účasť laikov na úlohe evanjelizácie bolo vyjadrené II. vatikánskym koncilom v *Lumen Gentium*, 35, nasledovne: *Kristus, veľký prorok, ktorý hlásal Otcovo kráľovstvo svedectvom života a silou slova, vykonáva svoj prorocký úrad, kým sa nezjaví v plnej sláve, nielen prostredníctvom hierarchie, ktorá učí v jeho mene a jeho mocou, ale aj prostredníctvom laikov, a preto*

ich ustanovuje za svedkov a vybavuje ich zmyslom pre vieru a milosťou slova, aby sila evanjelia zažiarila v každodennom rodinnom a spoločenskom živote. Evanjelizačná schopnosť a zodpovednosť (*munus propheticum*) veriacich laikov nepochádza od hierarchie, ale priamo od Ježiša Krista a získali ju prostredníctvom krstu a sviatosti birmovania.

Chápanie viery (*sensus fidei*), na ktoré *Lumen Gentium* poukazuje ako na bezprostredný pôvod vykonávania prorockej funkcie veriacich laikov, je spôsobilosť udelená veriacim prostredníctvom teologickej viery a darov Ducha Svätého súhlasiť so zjavenými pravdami, aby sme s ľahkosťou poznali, čo je v súlade alebo v protirečení s týmto zjavením, aby sme pochopili jeho najhlbší význam (nie prostredníctvom teologickej reflexie, ale spontánne, zmyslom pre

vieru) a uplatňovali vieru vo svojom živote. Zakotvenie laickej prorockej úlohy v *sensus fidei* tiež zdôrazňuje skutočnosť, že to nie je účasť na autoritatívnej úlohe správnej cirkevnej hierarchie, ale priama účasť na prorockom (*virtus*) charaktere Ježiša Krista v tom istom čase, ako sa jeho úloha uskutočňuje „pod vedením posvätného úradu.“ (*Lumen Gentium*, 12).

Atraktivita reči, na ktorú *Lumen Gentium* tiež poukazuje na to, že nie je iba záležitosťou „atraktívnosti“ príjemnej alebo ľudsky presvedčivej reči, ale predovšetkým prostredníctvom Ducha Svätého, ktorý bez toho, aby bolo laikom udelené oficiálne poslanie na šírenie Božieho slova, robí to prostredníctvom Božieho Slova, a ako také nie iba ako sprostredkovateľ myšlienok, ale ako účinná sila v hlásení viery, ktorá zachraňuje.

Zásadná závislosť evanjelizačných úloh na viere a pomoci Ducha Svätého nás privádza k nevyhnutnej službe, ktorú môžu a mali by poskytovať laikom predstavení Cirkvi a to prostredníctvom kázania Božieho slova s autoritou Krista v jeho rôznych formách a slávením sviatostí. Pre Cirkev je kňazský ľud organicky usporiadaný, ktorý vykonáva svoje poslanie vo svete s ohľadom na rozdielnosť funkcií, ktoré sú zároveň na sebe vzájomne závislé.

V každodennom rodinnom a spoločenskom živote

Je to v kontexte ich každodenného života, kde veriaci laici vykonávajú svoju špecifickú evanjelizačnú úlohu. Podľa slov toho, ktorý bol podľa Jána Pavla II. predchodcom II. vatikánskeho koncilu vo svojom učení o laikoch, „je špecifická úloha laikov v poslaní Cirkvi práve

posväcovať svetskú skutočnosť, svetský poriadok, svet, *ab intra*, bezprostredným a priamym spôsobom“ (Svätý Josemaría Escrivá, *Rozhovory*, č. 9).

Prorocká úloha laikov tak ako aj kňazov, je účasť v *munus propheticum Christi*, a Kristus je zvestovateľom a Božím zjavením, nie iba skrze jeho slová, ale tiež skrze jeho diela. Preto, a nielen ako záležitosť ľudskej efektívnosti, evanjelizácia sa musí vykonávať ruka v ruke so svedectvom života toho, čo hlása evanjelium. Evanjelizačné poslanie laikov má svoje vlastné charakteristické znaky – mimoriadnu účinnosť – v tom, že je realizované vo vnútri svetských skutočností.

V bežnom živote s jeho rôznorodými rodinnými, profesionálnymi a spoločenskými vzťahmi, veriaci laici majú veľkú príležitosť ohlasovať evanjelium prostredníctvom svojho

života a slov, prispievajúc – každý v rámci svojich možností – k spoločensky a profesionálne orientovaným inštitúciám, prostriedkom komunikácie, atď., s duchom Krista. Obzvlášť dôležité je sprostredkovanie Božieho slova z osoby na osobu, v dialógu úprimného priateľstva, ako kvas v ceste: konať ako „kvas vo svete“ (*Apostolicam Actuositatem*, 2).

Tento spôsob sprostredkovania Božieho slova má mimoriadnu účinnosť tiež preto, že zodpovedá dôležitej antropologickej skutočnosti: medziľudskému dialógu, ktorým sa človek usiluje odovzdať druhej osobe dobro, ktoré sám prijal. Tento apoštolský dialóg vzniká prirodzene, ak je tam prítomné úprimné priateľstvo. Toto nie je záležitosť inštrumentalizácie priateľstva, ale záležitosť pomáhať priateľom mať podiel na veľkom dobre viery v Krista. Ako Benedikt XVI. povedal vo

svojej homílii na slávnostnom zahájení svojho pontifikátu: „*Nič nie je krajšie ako byť prekvapený Božím slovom, stretnutím s Kristom. Nič nie je krajšie ako ho poznať a rozprávať druhým o našom priateľstve s ním.*“ (Apríl 24, 2005).

Odovzdávanie evanjelia si vždy vyžaduje – a jedinečným spôsobom v medziľudskom dialógu – úctu k intimite a slobode každého, rešpekt, ktorý je potrebou spravodlivosti a lásky. Naopak, snažiť sa vnucovať vlastné presvedčenie podvodom alebo násilím, je samozrejme proti duchu evanjelia. Tento typ prozelytizmu - ktorý nerešpektuje slobodu – je absolútne neprijateľný. Avšak, prozelytizmus vo svojom pôvodnom a správnom význame je nielen niečo dobré, ale je aj nevyhnutnou požiadavkou pre plnenie evanjelizačného poslania, ktoré Ježiš zveril svojim učeníkom. V skutočnosti pre kresťanov slovo

„prozelytizmus“ znamenalo a často znamená misijnú činnosť. Dokonca aj v občianskych kontextoch – súdnom a politickom – je prozelytizmus pozitívne chápaný ako prirodzená súčasť náboženskej slobody.

Čeliť výzvam nekresťanských spoločností

Nová evanjelizácia v krajinách starovekej kresťanskej tradície čelí vážnym komplexným a rôznym výzvam. Tou najradikálnejšou je rozširovanie ateizmu v rozličných podobách a náboženskej ľahostajnosti, ktoré majú vplyv na nemálo pokrstených, prinajmenšom v nich vytvárajú pocit straty zmyslu, že prítomnosť Boha by mali vo svojich životoch vnímať. Je mnoho spôsobov, ako sa vysporiadať s touto výzvou, avšak zásadná vec je, že človek chápe a učí ostatných, že evanjelium nie je len, alebo prevažne, iba súbor právd a

morálnych noriem. Nie je to iba systém myslenia a správania. Evanjelium je predovšetkým samotná osoba Ježiša Krista. (*pozri 1 Cor 1:24*).

Existencia Boha môže byť poznaná, aj keď s ťažkosťami, ľudským rozumom a v novej evanjelizácii je niekedy užitočné do istej miery konfrontovať veľké filozofické otázky o existencii Boha. Avšak kľúčová vec je, aby sme spoznali Ježiša Krista, ktorý zomrel a vstal z mŕtvych, zjavujúc – na úrovni, ktorá je možná a v každom prípade adekvátne – historickú pravdu jeho zmŕtvychvstania, ktoré je najpresvedčivejšou „demonštráciou“ Božej existencie.

Bez toho, aby sme sa snažili vymenovať všetky výzvy, teoretické a praktické, konfrontované s novou evanjelizáciou (a to samozrejme nie len laikmi, ale celou Cirkvou), jeden z

najradikálnejších problémov je relativistická mentalita v jej rozmanitých prejavoch. Pri evanjelizácii je vždy dobré začať so spoločnými aspektmi, na ktorých môžeme založiť úprimný rozhovor s ostatnými. Toto je prípad, napríklad rozšíreného povedomia o ľudských právach. Nie je ťažké, aby ľudia pochopili, že ak človek neuznáva absolútne hodnoty (hlavne Boha), ani koncept ľudských práv nedáva zmysel. Zákon sám o sebe vo všetkých svojich vyjadreniach nebude ničím – iba, ako povedal Karl Marx – „ozdobný nástroj moci“.

Aby sme mohli konfrontovať tieto a ďalšie výzvy, je potrebná pevná doktrinálna formácia; ale to nestačí. Evanjelizácia a osobný apoštolát vo všeobecnosti vyžadujú, aby bolo slovo a dialóg zjednotené ako svedectvo dôsledného kresťanského života. Preto, aby sme mohli stavať na základoch krstu a moci

birmovania, je potrebný intenzívny
sviatostný život (eucharistia, sviatosť
zmierenia); a tiež modlitba,
nevyhnutná podmienka pre osobné
stotožnenie sa s Kristom, ktorý
prebudí v laikoch ich vlastnú
apoštolskú zodpovednosť. Tak si
budú vedomí, ako Benedikt XVI.
nedávno napísal, že „*Caritas Christi
urget nos (2 Cor 5:14)* Kristova láska
naplňa naše srdcia a poháňa nás
evanjelizovať. On nás – tak ako
kedysi – vysiela na cesty sveta, aby
sme s jeho evanjeliom oboznámili
všetky národy zeme (*porov. Mt 28,
19*)“.

Mgr. Fernando Ocáriz // Palabra